

törülhető a többi *Diploderma* módjára és mivel a *Potoromyces* az irodalomba nincsen bevezetve, a következőkben adom a *P. loculatus* Müll. jellegzését.

Exoperidium-a halavány bőrszínű, piszkos fehér, szívós, pergament-szerű. A borsó-dió nagyságú, egészen zárt, gömbölyű gomba belsőjének nagyobb részét tömött, egynemű, szívós, félig fás, hoporjas felszínű, középponti gömb foglalja el, mely számtalan, tűvékonyosságú, szívós, küllőszerű, nyújtány által van összekötve a külső peridium belső színével. A zöldes-szürke pornemű gleba-tömeg, a nyújtányok alkotta üregekben foglal helyet. Spórái oválisok, hyalinok, 5—6 μ átmérővel, 8—10 μ hosszúak; a capillitium száalai nagyon vékonyak, hyalinok, simák és el nem ágazók.

A gomba mellett szövetszerű lemez feküdt, mely vastag szálak fonadékából való és egyik lapján földes-kövecses. Valószínűleg a gombához tartozik, az azt burkoló mycelium szövetekét képezi és így e gomba a föld alatt fejlődik, a mi annál is inkább hihető, mert a tökéletesen zárt, gömbölyded gombán tönknek nyoma sincsen.

A kapott példák nagyjában egyeznek azzal a leírással és rajzzal, mely C o o k e fönt idézett munkájában a *Diploderma glaucum*-ról található, de e műben nincsen megemlítve az a feltűnő különlegesség, a fás középponti gömb, mely számtalan sugaras, küllőszerű nyújtványt bocsát az exoperidium belső színéhez és e gombát minden eddig ismert génusztól megkülönbözteti.

A gomba átvágásakor e küllőket a kiomló pornemű gleba-tömeg elfödi és így nem vehetjük észre, csak akkor tűnnek szembe, ha a takaró portömeget lefűjjük.

Staub Móricz: Megjegyzések a Magyar Botanikai Lapok I. évfolyamának 285-ik oldalán közölt bírálatra.*

Szakosztályunk »Növénytani Közlemények« folyóirata 2-ik füzetének melléklete gyanánt megjelent a F. P a x: »Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen, I. Band« című műről szóló ismertetés, melynek írója e sorok írója volt.

A bírálat, mely az egyszerű »D« betűvel van aláírva, részint az ismertető, részint az ismertetett munka érdemes írója néhány tévedését akarja feltárni; ez okból az ismertetés olvasóival szemben kötelességemmé vált, hogy a »D« nevű úr bírálatára észrevételeimet megtegyem.

1. Az ismertető azt állítja P a x-ról, hogy »kiváló lelkiismeretességet tanusít a hazai (magyar) irodalom iránt és az erre vonatkozó hosszú jegyzékben alig fedezünk föl hézagokat«. Ennek ellenében a »D« bíráló azt jegyzi meg, hogy a P a x-nak e miatt adott dicséretet kissé leszállítja az, hogy »a magyar florisztikus szerzőkről nem emlékezik meg méltóan, különösen a mi a magyar nyelven írt és németül nem referált dolgozatokat illeti«. E vád támo-

* Előadta a szerző a növénytani szakosztálynak 1902. évi november 12-iki ülésén.

gatására a bíráló *egyetlen egy példát* említ föl. Pax ugyanis nem ismerte volna Simonkai-nak az *Astragalus Roemeri*-ről írt cikkét. (Természettud. Közl. 1892. Pótfüzet 138.) Sajnálom, hogy a bírálót Pax könyvének 56-ik oldalára kell figyelmeztetnem, melynek *első sora* Simonkai megnevezett értekezését idézi.

2. A bíráló sem az ismertetőnek, sem Pax-nak nem akarja elhinni, hogy »a *Clematis recta* bokrok fölé kúsznék, sőt a fák koronájába is tola-kodnék« (az ismertetésnek 8-ik és nem 6-ik oldalán). Pax eredeti szövege (117. old.) így szól: »Über dem Buschwerk (a vegyes lombos erdőben) ranken Rubus-Arten und Humulus, und die *kletternde Clematis recta* überdeckt allent-halben laubenartig einzelne Sträucher oder zieht von Busch zu Busch, *selbst bis in die Zweige von Bäumen*, zierliche Guirlanden«. Pax e szerint ismer egy *nem kúszó* és egy *kúszó* *Clematis recta*-t és ezzel egyetértésben van K. Prantl-lal, a ki »Beiträge zur Morphologie und Systematik der Ranunculaceen« (A. Engler's Bot. Jahresb. IX. köt. 251. old.) című értekezésében a következőt mondja: »Auch da, wo die Blätter deutlich gestielt und schon verzweigt sind, ist das Ranken nicht nothwendig damit verbunden, wie *C. stans*, *C. tubulosa*, *C. angustifolia* zeigen; auch *C. recta* rankt nicht immer.« Tehát Prantl szerint a *C. recta* kúszó növény, mely azonban *nem mindig* kúszik!

3. A bíráló kívánatosnak tartja, ha Pax a subalpin alpesi rét növényei között elősorolt *Ranunculus carpathicus* mellé a szerző nevét kitette volna. Erre nézve a bíráló nagyon könnyen eligazodhatott volna, mert Pax, a ki egész könyvében könnyen érthető okból egy növényyszerző (auctor) nevét sem idézi, ennek pótlása gyanánt külön növényjegyzéket készített (251. old.) és ebből a bíráló megtudhatta volna, hogy Pax könyvében csak a Herbich-féle *Ranunculus carpathicus*-ról ír.

4. A bíráló még egyéb florisztikai helyesbítéseket is tesz, de ezekre magának a szerzőnek kell felclnie, azért végül azon tévedésekről kell szólnom, melyek egyedül az ismertetőt terhelik.

5. A *Linnaea borealis* termőhelyeit illetőleg a szerző csak kettőt ismer, az ismertető pedig hármat mond. Pax eredeti szövege így szól (140. old.): »Solche Standorte sind im Poduplaskithal, (vessző!) am Fusse des Mlynarz, und im Nefzer-Thal der Centralkarpathen die einzigen Fundorte für *Linnaea borealis* im Gebiete. . .«

Mindenki, a ki németül tud, azt fogja mondani, hogy a szerző három termőhelyet említ, minthogy azonban a Mlynarz (Mlynar is!) töve a Poduplaski-völgyben a Rovinka-völgy betorkolása fölött fekszik, nem lehetetlen, hogy Pax eredeti szövegében a használt vessző (,) talán tollhiba és ha ez így volna, akkor valóban csak a két megnevezett völgy volnának a *Linnaea borealis*-nak egyedüli ismeretes termőhelyei a Tátrában.

6. Csakugyan tévedett az ismertető, midőn a 11-ik oldalon a nyugoti föllapok némely növényéről azt mondja, hogy »kelet felé már nem is találhatók« a helyett, hogy »tűnőfélben« vannak.

7. Igaz, hogy az ismertető cikkében a növénynevek írásakor hibákat

követett el. A bíráló ezeknek a számát *sok*-nak mondja; az ismertetés számtalan növényneve között valóban 13 van hibásan írva; ezek közül azonban 10 esetben a hiba nem zavarhatja meg a szakértő olvasót, de van három, melynek helyreigazítását e helyen közlöm, ú. m.:

a 17-ik oldalon felülről a 24-ik sorban *Melampyrum* Zawadzkyi helyett olv. *Melandryum*;

a 22-ik oldalon alulról a 12-ik sorban *Andromeda* arachnoides helyett olv. *Androsace* és

a 23-ik oldalon felülről a 6-ik sorban *Pinus* meridionalis helyett olv. *Pirus*.

8. Hogy az ismertető a román »stina«-t, a felső-vidéki tótok »kolibáját« összetévesztette a hevenyében összetákolt »galiba«, illetőleg »kaliba«-val (Lásd Nagy Magy. Szótár II. 1018. és III. 343.), mint a milyenben az ismertető is Szatmármegyében a Kisbánya melletti erdőben majdnem három hétig tanyázott, az is hiba. A stina, koliba, osztana, isztina, sztana (Lásd Nagy Magy. Szótár II. 421.) állandó alkotmányok.

IRODALMI ISMERTETŐ.

Páter Béla: *Gazdasági növénytan. I. rész. A virágtalan növények ismertetése, különös tekintettel természetelt növényeink betegségeire.* Kolozsvár, 1902.

Szegényes gazdasági szakirodalmunk lapozgatása közben már gyakrabban találkoztunk Páter Bélának, a kolozsvári gazdasági tanintézet jeles tanárának nevével, a ki újabban is olyan művel ajándékozta meg a magyar gazdaközönseget, a minőnek eddig valóban nagy hiányát éreztük.

Páter művét nemcsak tankönyvnek szánta a mezőgazdasági tanulók részére, hanem kézikönyvnek is a gazdák számára. Meg is felel mindkét czélnek. Úgy van megírva, hogy abban nem annyira a tudományos, mint inkább a gyakorlati szempontok domborodnak ki. Azon növényosztályokon, rendeken és családokon, melyek a gazdát közelebbről nem érdeklik, csak rövidesen siklik át, ellenben azokat a növényeket, melyeknek akár hasznos, akár káros jelentőségük van a mezőgazdaságra nézve, azokat szükség szerint való bősséggel tárgyalja és pedig alaposan, érthetően és népszerűen.

A 183 oldalra terjedő és 100 rajzzal kísért mű bolti ára 2 korona 80 fillér, gazdasági akadémiai és tanintézeti hallgatók a szerzőnél 2 koronáért is megszerezhetik. Melegen ajánljuk e könyvet az érdeklődő gazdaközönség figyelmébe.

THAISZ (Budapest).

Adamovic, Lujo: *Zimzeleni pojas jadranskog primorja.* (Az adriai partvidék örökzöld növényzeti öve.) Glas, LXI. Kir. szerb tudom. akad. Belgrád, 1901.

Adamovic a mediterrán-vidéket Engler és Drude értelmében fogja föl, mely alatt nemcsak a Földközi-Tenger melléki országoknak keskeny partvidéki csíkjai értendők, hanem az ezekhez csatlakozó és velük florisztikailag bensőleg összhangzó belsőbb földterületek is sorozandók.